

Текстът в графикния дизайн

Основни характеристики

- Шрифт
- Стил
- Размер
- Цвят

Шрифт

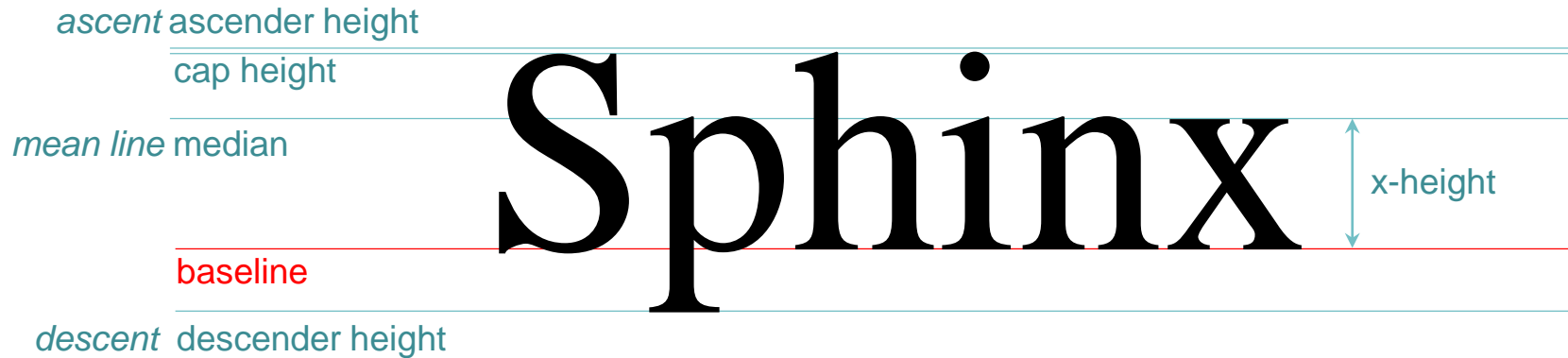
Набор от символи с еднакво оформление

Същност и характеристики

- Начертание – специфичното художествено оформление на типографските символи
- Шрифт – пълна колекция от типографски символи с определено начертание
- Семейство от шрифтове – набор от сходни начертания

Основните елементи на шрифта

Шрифт

Основните елементи на шрифта

Шрифт

- Греди
  - основни (главни греди, части, на английски stems) – обикновено са широки и отвесни
  - допълнителни (на английски hairlines) – хоризонтални, полегати, съединителни
- Овали – кръглите части на буквите
- Камшичета – продължения на главните греди на малките букви
  - горни камшичета (ascender)
  - долни камшичета (descender)
- Серифи – декоративни чертички по краищата на буквите при някои шрифтове
- Точки, аксанти (ударения) и диакритически знаци

Размери и пропорции

- Кегел – големината (размера) на шрифта, измерва се в пунктове
- Междуредие (лединг) – разстоянието в пунктове между базовите линии на два последователни печатни реда
- Тракинг – разстоянието между всеки две съседни букви в текста
- Кърнинг – има отношение към нагласянето на разстоянието между избрана двойка букви („AV“, „Wa“ и „To“)

Видове шрифтове

- Според стила на изчертаване на символите
  - серифни
  - без серифни
- Според начина на изграждане на символите
  - растерни
  - векторни
- Кирилизирани, не кирилизирани
- Ръкописни
- Символни

Видове шрифтове

Серифни: Times New Roman, Courier New

Без серифни: Arial, **Impact**, Calibri

Ръкописни: *Mistral, Gabrielle, Palace Script*

Символни:

Wingdings

Стил

Определя вида на начертанието на символите

Стил – видове

Нормален (Normal/Regular)

Получер (Bold)

Курсив (Наклонен – Italic)

Получер Курсив (Bold Italic)

Шрифт и стил

- Arial

Нормален

Получер

Курсив

Получер Курсив

- Times New Roman

Нормален

Получер

Курсив

Получер Курсив

Семейство шрифтове (Font family)

Arial

Arial Black

Arial Narrow

Arial Rounded MT Bold

Размер

Описва големината на символите

Представява височината на буквата, измерена от върха на горното камшиче или диакритически знак до долния край на долното камшиче

Измерва се в *пунктове (pt)*, *кегел*

Различни шрифтове с един и същ размер може да изглеждат различно

40 pt Garamond

40 pt Verdana

Цвят

*Цветът (color) определя цвета на символите
Използва се за открояване на част от текста*

Форматиране

- Символ
- Абзац (параграф)
- Страница
- Документ

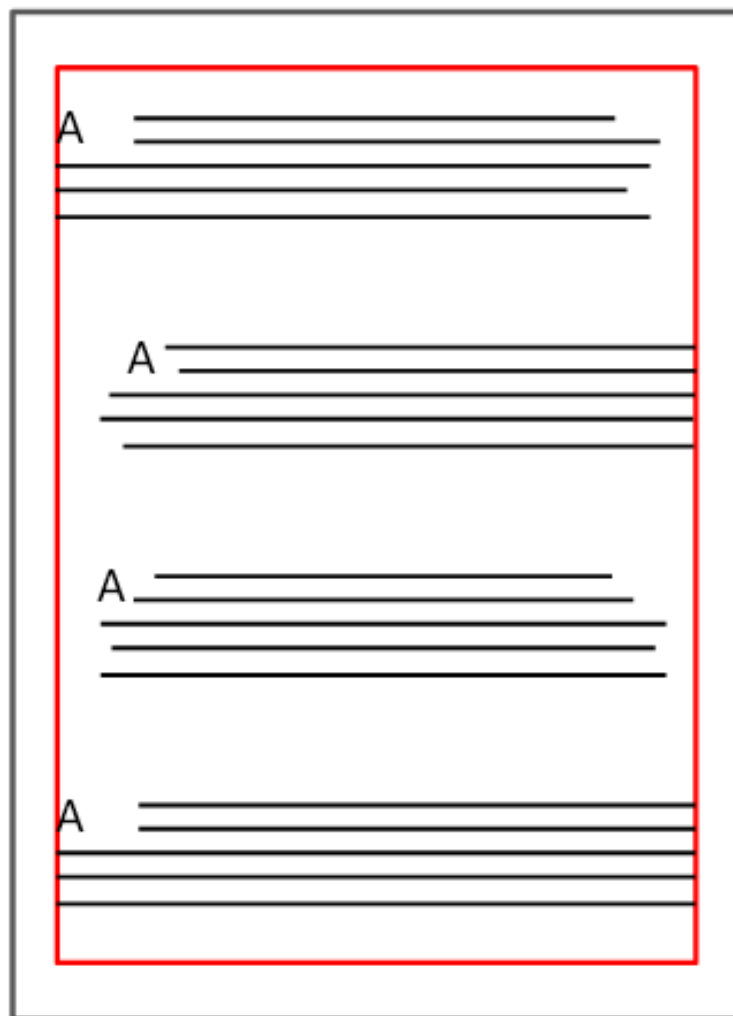
- Основни характеристики
  - шрифт
  - размер
  - стил
  - цвят
- Вертикално положение на символите
  - горен индекс
  - долен индекс
- Ефекти на символите
  - подчертаване
  - сянка
  - вдлъбнатост
  - контур
  - изпъкналост

Абзац (параграф)

- Последователност от изречения формиращи една завършена мисъл и завършващи със специален знак за край
- Основни характеристики
  - подравняване
  - междуредово разстояние (разредка, лединг)
  - тракинг и кърнинг
  - отстъпи

- Подравняване на текста
  - ляво
  - дясно
  - центрирано
  - двустранно
- Отстъпи
  - преди и след абзац
  - отляво и отдясно на абзац
  - на първи ред в абзац

Подравняване

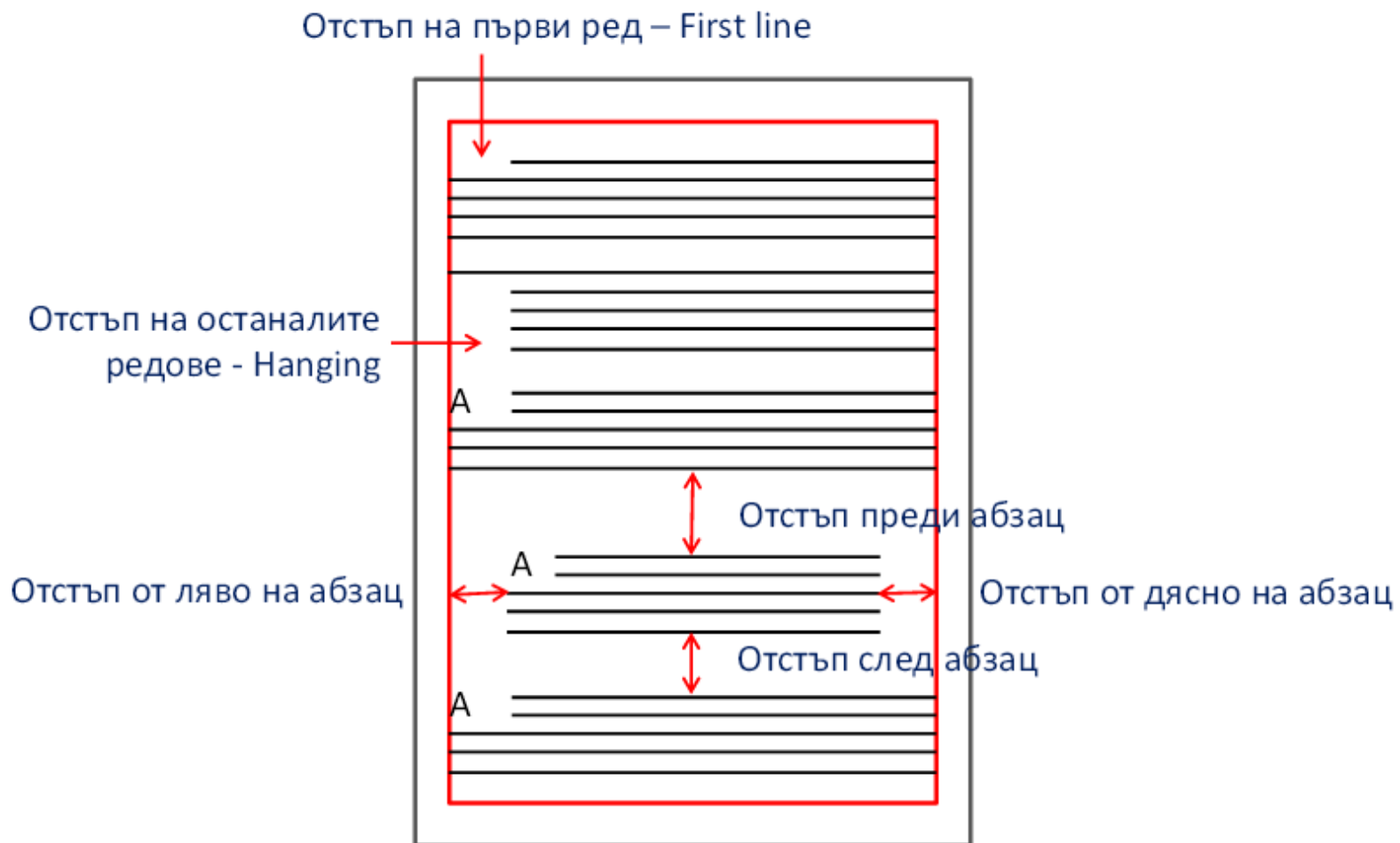

Ляво

Дясно

Центрирано

Двустранно

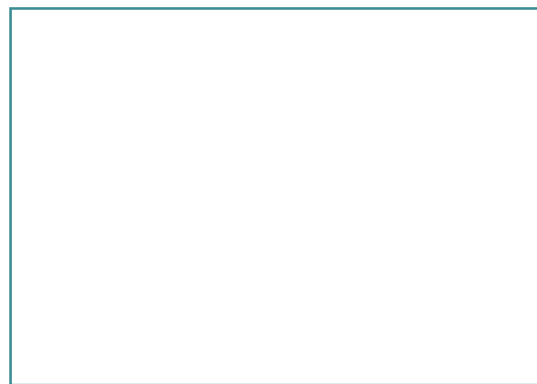
- Размер – формат на листа
- Ориентация
  - портрет
  - пейзаж
- Наборно поле – отстъпи:
  - отгоре, отдолу
  - отляво, отдясно (вътрешно, външно)
  - на първи ред
  - отстъп за защипване на листа

Ориентация на листа

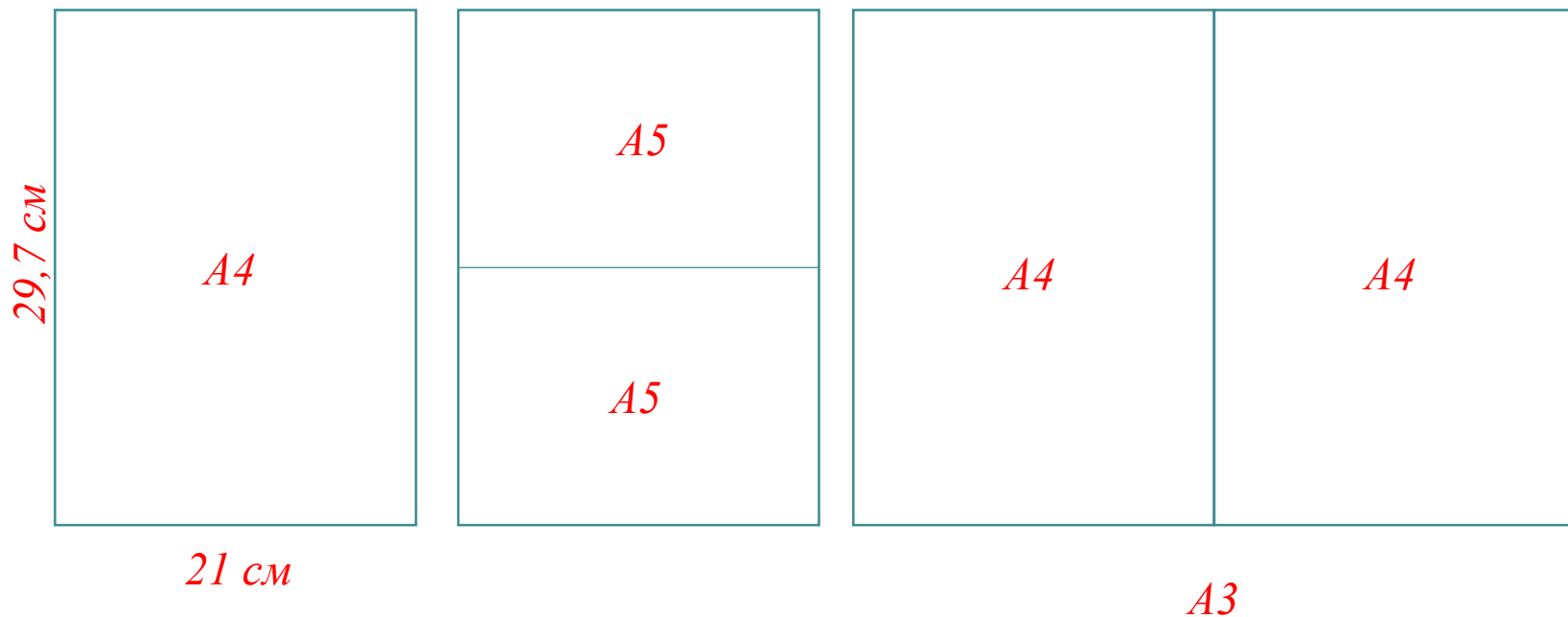

*Ориентация
портрет*

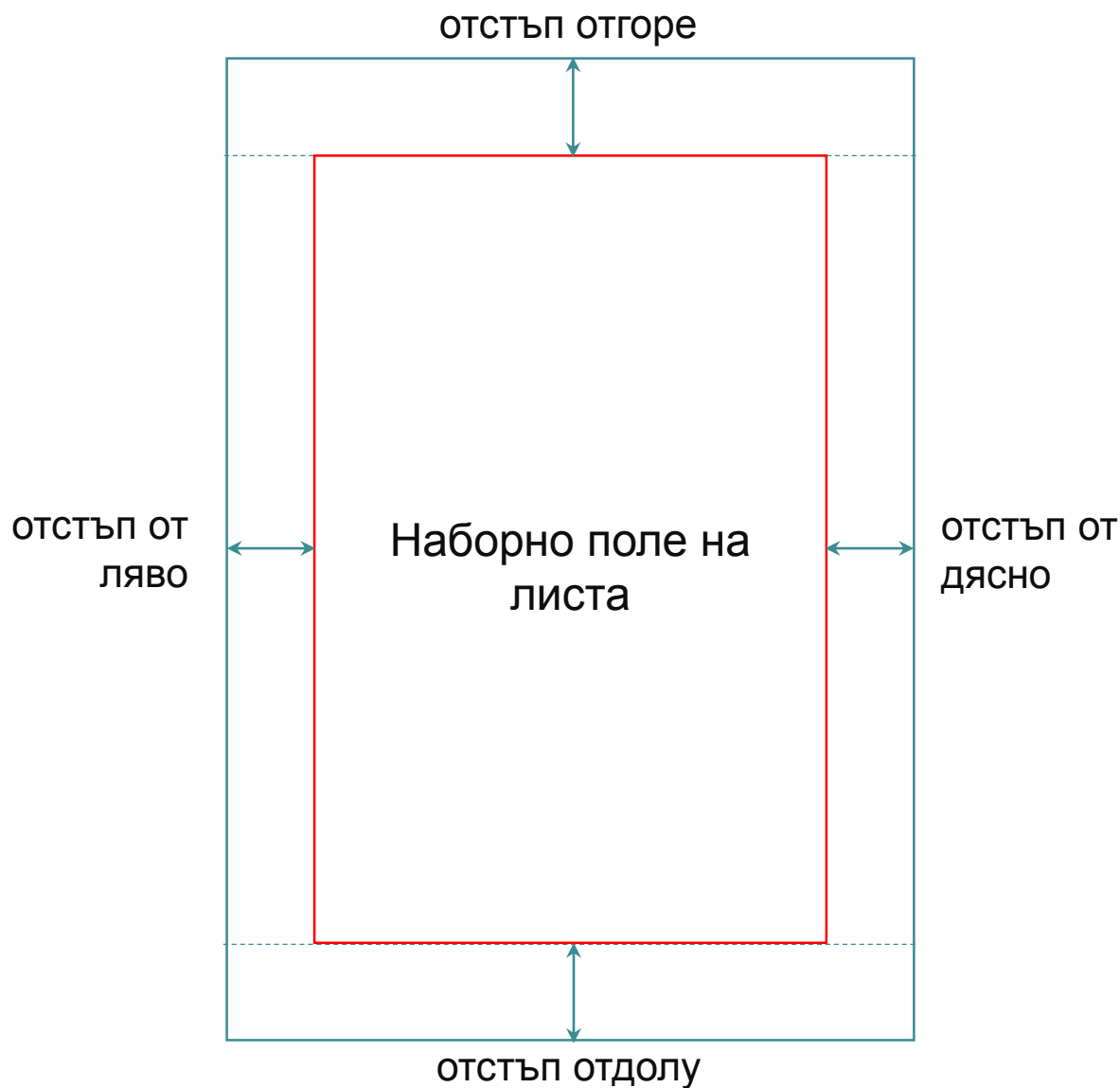
*Ориентация
пейзаж*

Формат на листа

Наборно поле и отстъпи

Страница

Визуална йерархия на документ

*Начинът, по който различните части на
текста се открояват една от друга*

Визуални групи

Формират се от разположени близо един до друг елементи

Части на текста

- заглавие
- подзаглавие
- основен текст

Абзац

- Отстъпи преди и след абзац – визуално групиране на елементите
- Малките отстъпи се забелязват трудно
- Големите отстъпи – губи се връзката между отделните елементи
- Отстъпи от ляво и отдясно на абзац – отделяне на списъци

Четимост

- Legibility – разпознаване на буквите
- Readability – прочитане на текст

Legibility

Колко лесно могат да бъдат разпознати буквите

- прекалено малки букви
- прекалено близо една до друга букви

нормални букви

прекалено малки букви

прекалено близо една до друга букви

Readability

Колко лесно може да бъде прочетен текста

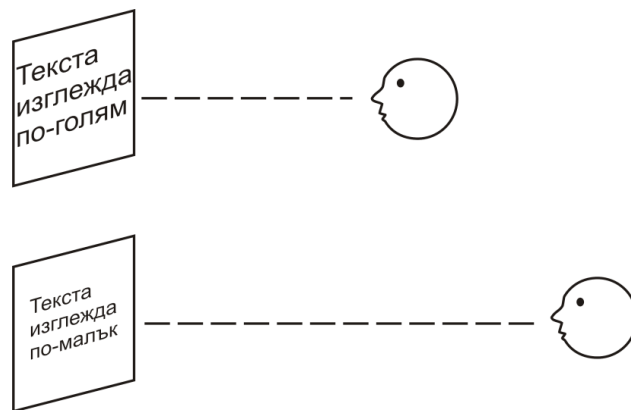
- размер на шрифта
- контраст на цветовете
- междуредово разстояние
- дължина на реда
  - прекалено дълъг ред – пропускане на ред повторно прочитане на ред
  - прекалено къс ред
- двустранно подравняване

Размер на шрифта

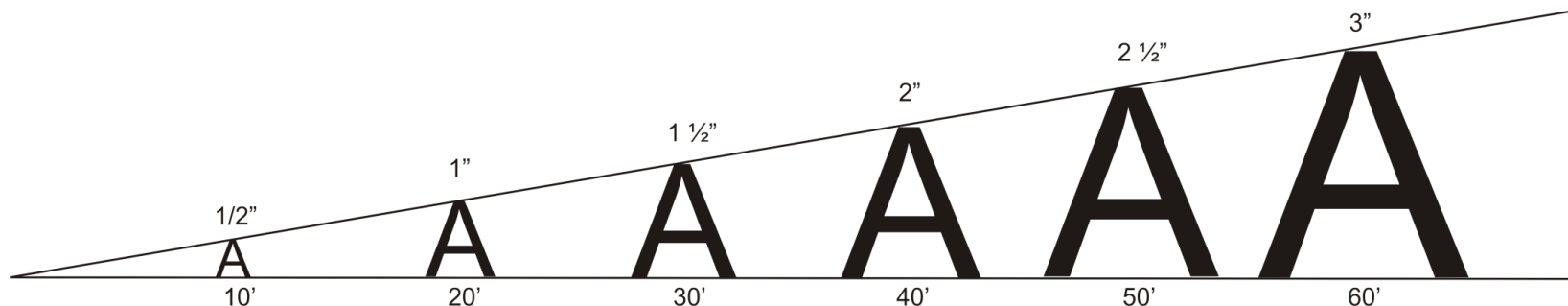
- Разстоянието, от което ще се чете текста – колкото по-далеч е четящият толкова по-малък изглежда текста
- Два различни шрифта с един и същи размер могат да изглеждат много различно
- Някои шрифтове са по-четими при по-малък размер

Размер на шрифта

- Разстояние, от което ще се чете

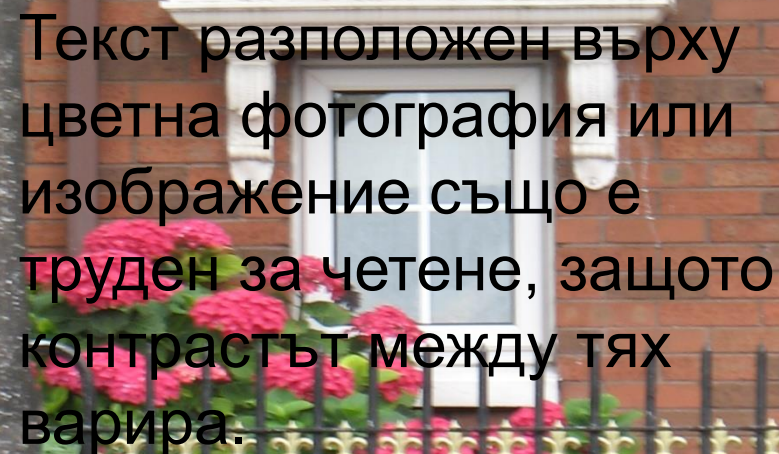

- Правило при избор на размер – увеличава се с половин инч (1,27 см) на всеки фунт (30 см) отдалечаване на четящият от обекта

Цветови контраст

Светъл/тъмен текст на светъл/тъмен фон е труден за четене, защото контрастът между тях е слаб.

Текст разположен върху цветна фотография или изображение също е труден за четене, защото контрастът между тях варира.

Междуредово разстояние

- Малко междуредово разстояние – сбит текст, загуба на мястото в текста
- Голямо междуредово разстояние – трудно свързване на един ред от текста със следващия
- Увеличаване на размера на шрифта – увеличаване на междуредовото разстояние, за да се запази четимостта (автоматично)

Междуредово разстояние = 120% от размера на шрифта

Междуредово разстояние

Ако междуредовото разстояние е прекалено малко редовете на текста ще са прекалено близо един до друг, за да се четат свободно. Това затруднява четящият и може да доведе до загуба на мястото в текста.

Ако междуредовото разстояние е прекалено голямо четящият може да се затрудни при свързването на един ред от текста със следващия.

Дължина на реда

- Оптималната дължина на реда се описва с броя думи или символи на един ред от текста
- Добре четим параграф съдържа *около 60 символа или от 8 до 12 думи на ред* (ориентировъчно)
- Малко думи – къс ред, прекалено често преминаване на нов ред
- Много думи – дълъг ред, загубване на мястото в текста

Промяната на един елемент влияе върху останалите

- намаляването на размера на текста създава по-дълги редове
- коригиране – намаляване на наборното поле на листа
- използването на сбит (кондензиран) шрифт също увеличава дължината на реда
- в тези случаи дължината на реда също трябва да се коригира

Widows u Orphans

Widows – къс текстов ред, малка дума или края на пренесена с тире дума, която се появява на отделен ред в края на абзац

- създава големи пространства между два параграфа
- разсейващо особено когато на първи ред на параграфа има отстъп
- премахване – коригиране на дължината на редовете

Widows u Orphans

Orphans – текстов ред, който е отделен от абзаца на друга страница или в друга колона. Може да се появи в началото или в края на абзац

- нарушава ритъма на четене
- премахване – коригиране дължината на редовете, междуредовото разстояние или размера на шрифта, размера на наборното поле или дължината на колоната

Двустранно подравняване на абзац

Пространството между думите и символите се коригира автоматично, така че лявата и дясната страна на текста да се подравнят

- рехав ред – ред само с няколко думи, между които разстоянието ще стане много по-голямо отколкото на ред с повече думи
- кондензиран ред – ред с прекалено много думи, разстоянието между които ще стане много по-малко, трудно разграничаване на думите
- рехавите и кондензираните редове създават неравна повърхност на текста, разсейващо
- коригиране – пренасяне на думите с тире на нов ред

Рехавите и сбитите редове могат да създадат неравна текстова повърхност, което може да е разсейващо. Те могат да бъдат коригирани чрез пренасяне на думите с тире на нов ред.

Понякога текста може да съдържа няколко рехави реда един след друг. Когато това е налице, голямото разстояние между думите може да се свърже визуално с множество пресечени линии. Този ефект се нарича *rivers*.

Rivers

Параграф с много къси редове може да има повече Rivers, защото всеки ред има само няколко думи

- Заглавия – обикновено несерифен шрифт, получер, по-голям размер
- Основен текст – обикновено серифен шрифт (за печатни материали),
стандартен размер 12 pt
- Силове
  - курсив – за открояване, рядко, по-нечетим
  - получер – за открояване на важни елементи от текста
- Цвят – за открояване на важни елементи от текста

- Елементи от една и съща категория – еднакви характеристики
- Използване на едно семейство шрифтове за подчертаване на структурата на документа – стилове
- Използване на различни шрифтове за подчертаване на визуалната йерархия – серифни и несерифни
- Съчетаване с промяна на размера на шрифта
- Използване на теглото на шрифта за открояване на елементи от текста

Серифни шрифтове за печатни материали

Серифен шрифт като **Times New Roman** е препоръчителен за печатен текст

Без серифни шрифтове за материали за екран

Без серифен шрифт като **Ariel** е добре пригоден за материали за предназначени за екран

Курсивните знаци се четат с 12% по-бавно от правите

*Разработване и представяне на
изследователски публикации и презентации*

Разработване и представяне на изследователски
публикации и презентации

- Изолирани единични думи се възприемат по-добре когато са изписани с главни букви

Текст

ТЕКСТ

- Знак с опростени контури се възприема по-бързо

К

К

Дълъг текст се чете по-бързо, когато е изписан според стандартните правила – само първа буква главна, а останалите малки букви

ДЪЛЪГ ТЕКСТ СЕ ЧЕТЕ ПО-БЪРЗО, КОГАТО Е ИЗПИСАН СПОРЕД СТАНДАРТНИТЕ ПРАВИЛА – САМО ПЪРВА БУКВА ГЛАВНА, А ОСТАНАЛИТЕ МАЛКИ БУКВИ

- Стилът на шрифта – съгласуван и хармонизиращ с останалите елементи
- Използвайте прости шрифтове с еднакво дебели очертания
- Избягвай използването на много различни шрифтове върху едно средство

- При силно осветление цифрите с по-тънки линии се различават по-добре, а при слабо – високите, но тесни цифри
- Знаци с променлива ширина се четат по-бързо от знаци с постоянна ширина

Знаци с променлива ширина се четат по-бързо
от знаци с постоянна ширина

Основни правила при въвеждане на текст

- Главни букви
  - в началото на изречение
  - за имена
- Интервали
  - между думите **само един интервал**
  - **винаги след препинателен знак**
  - **никога преди препинателен знак**
- Тире
  - късо тире – след представките за степенуване *по* и *най*
  - дълго тире – при пряка реч и сложни изречения
- Край на абзац
  - натискане на клавиша **Enter** от клавиатурата
- Преминаване на нов ред
  - автоматично

Текстът в графикния дизайн

Т. Зафирова-Малчева
tzafirova@fmi.uni-sofia.bg
СУ „Св. Климент Охридски“, ФМИ